

แบบ Knowledge Capture
เรื่อง การทำไม้ป่านอกโครงการ

สรุปโดย นายวิบูลย์ เจริญชัย หัวหน้างาน (ระดับ 6) งานสวนป่าแม่สุก องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้
เขตลำปาง องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคเหนือบน

1. บริบทหรือความเป็นมา

งานสวนป่าแม่สุก องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตลำปาง องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคเหนือบน ได้รับมอบหมายกำหนดหน้าที่และภาระกรรม นอกเหนือจากการทำไม้สวนป่าเศรษฐกิจของ อ.อ.ป. คือ การทำไม้ป่านอกโครงการ ซึ่งเป็นหนึ่งวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ที่ได้รับพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (ฉบับที่ 6) วันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2567 แก้ไขเพิ่มเติมในวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งข้อ 5 โดยพระราชกฤษฎีกาได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. อำนวยบริการแก่รัฐ และประชาชนในอุตสาหกรรมไม้
2. ประกอบกิจการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมไม้ เช่น เกี่ยวกับการทำไม้และเก็บหาของป่า แปรรูปไม้ การทำไม้ อัด อบไม้ อัดน้ำยาไม้ กลั่นไม้ และประดิษฐ์หรือผลิตวัตถุหรือสิ่งของจากไม้และของป่า และธุรกิจที่ต่อเนื่องคล้อยคลึงกัน รวมทั้งอุตสาหกรรมอื่นใดที่เกี่ยวข้องด้วยไม้หรือของป่า
3. ปลุกสร้างสวนป่า คุ่มครองรักษาป่าไม้ และบุงณะป่าไม้เพื่อประโยชน์แก่การป่าไม้ ไม่ว่าจะเป็นการค้าเนินการเองหรือเป็นการการค้าเนินการเพื่อช่วยเหลือรัฐ
4. วิจัย ค้นคว้า และทดลองเกี่ยวกับผลิตผลและผลิตภัณฑ์ใหม่ในด้านอุตสาหกรรมไม้
5. ดำเนินการกิจการเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ การปลูกฝังทัศนคติและความสำนึกในการคุ้มครองดูแลรักษาบุงณะ และพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ รวมทั้งการอนุรักษ์และบริหารช้างเลี้ยงของไทย ตลอดจนดำเนินการกิจการเกี่ยวกับการจัดหาที่พัก การอำนวยความสะดวกหรือการให้บริการในกิจการที่เกี่ยวข้องกับการทัศนจรหรือกิจการอื่นใดเพื่อประโยชน์แก่การค้าเนินการดังกล่าว
6. ดำเนินธุรกิจ หรือกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องเนื่องหรือเพื่อประโยชน์แก่กิจการขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

ดังนั้น การดำเนินการงานเกี่ยวกับการทำไม้ป่านอกโครงการตามทีหน่วยงานของภาครัฐขอให้ดำเนินการทำไม้ออก เพื่อเป็นการอำนวยบริการแก่รัฐและประชชน รวมไปถึงดำเนินการกิจการเพื่อประโยชน์ต่อ อ.อ.ป. ในด้านของการได้ไม้มีค่ามาจำหน่ายเพื่อรายได้ให้กับองค์กรอีกช่องทางหนึ่ง

2. วิธีการ/ขั้นตอน หรือกระบวนการที่ได้เรียนรู้

การทำไม้ป่านอกโครงการ มีขั้นตอนการดำเนินงานนับตั้งแต่ หน่วยงานราชการขอให้ อ.อ.ป. เป็นผู้ดำเนินการทำไม้ออกจากพื้นที่ป่าเปิดใช้ประโยชน์ จนเสร็จสิ้นกระบวนการทำไม้ (จำหน่ายไม้แล้วเสร็จ) รายละเอียด ดังแผนภาพด้านล่าง ดังนี้

หน่วยงานราชการแจ้ง อ.อ.ป. เข้าทำไม้ในพื้นที่ป่าเปิดใช้ประโยชน์เป้าหมาย

ออป.เขต ตอบรับการทำไม้/กำหนดพนักงานผู้รับผิดชอบ

สำรวจ - คัดเลือกไม้

ขอรับใบอนุญาต/ชำระค่าธรรมเนียมต่างๆ

สำรวจป่ากำหนดอัตราค่าจ้างทำไม้

ขออนุมัติอัตราค่าจ้าง/ผู้รับจ้าง

กำหนดแผนการทำไม้

โค่นล้ม-ตัดทอน/ตีตรา ชล./พม.

ชักลากไม้รวมหมอน/ตบแต่งไม้

ตีตรา ภาส. หรือ รช.

ชำระเงินค่าภาคหลวง/ค่าซื้อไม้

รายงานผลการตีตรา ภาส. หรือ รช. และทำทะเบียนคุมสินค้า

จ่ายเงินค่าจ้างทำไม้/ยุติสัญญาจ้าง

ดำเนินการเกี่ยวกับการจำหน่ายจ่ายโอนไม้

ส่งมอบไม้ให้ผู้ซื้อ/หน่วยงานของ อ.อ.ป.

รายงานผลการจำหน่ายจ่ายโอนไม้

การทำไม้ป่านอกโครงการ (การทำไม้บริเวณพื้นที่เปิดใช้ประโยชน์)

1.ประเภทไม้ป่านอกโครงการ เป็นการทำไม้ตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามหนังสือกรมป่าไม้ ที่ 7753/2502 ลงวันที่ 6 สิงหาคม 2502 ซึ่งกำหนดให้องค์การอุตสาหกรรมป่าเป็นผู้ทำไม้ ทั้งไม้สักและไม้กระยาเลยในป่านอกเขตป่าโครงการประเภทต่างๆ เช่น

1.1 ไม้ตายแห้งขนอนนอนและยืนต้นตายแห้งในป่าต่างๆ นอกเขตป่าโครงการที่ได้เปิดให้ทำไม้โดยสัมปทาน หรือการอนุญาตผูกขาดอยู่แล้ว เช่น ไม้ยืนต้นตายในเขตทางหลวง หรือในป่าสงวนแห่งชาติ

1.2 ไม้ในครอบครองที่มี นส. 3 แล้วหรือ ที่ดินที่ไม่มีโฉนดซึ่งเจ้าของขออนุญาตตัดฟันไม้เพื่อการค้า แต่ยังไม่ได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้ ถ้าจะให้มีการทำไม้ที่นั้นออก (ปี 2525 มีพระราชกฤษฎีกาฉบับพิเศษ เล่มที่ 99 ตอนที่ 132 ลงวันที่ 16 กันยายน 2525 อนุญาตให้เจ้าของที่ดินเป็นผู้ทำไม้ออกเพื่อการค้าได้เอง อ.อ.ป. จึงมิได้เป็นผู้ดำเนินการ)

1.3 ไม้ที่พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเห็นสมควรกันออกจากเขตป่าสงวนป่าคุ้มครอง เนื่องจากไม่สามารถจะเก็บรักษาไว้ให้มีสภาพเป็นป่าต่อไปได้ เช่น ไม้ในเขตแนวทางหลวงที่กำลังจะตัดสร้างใหม่

1.4 ไม้ที่อยู่ในที่ดินบริเวณเขตชลประทานราษฎร เช่น ไม้ในพื้นที่น้ำท่วมของอ่างเก็บน้ำหรือเขื่อนต่างๆ

1.5 ไม้ในที่ดินที่จะเปิดที่ดินเป็นนิคม หรือที่ดินจัดสรรจัดจองโดยทางการพิจารณากำหนดขึ้น เช่น ไม้ในที่ดินที่ทางราชการทำการจัดสรรให้ราษฎรเข้าอยู่อาศัย

1.6 ไม้บริเวณหัวไร่ปลายนาที่เห็นว่าจะรักษาสภาพป่าไว้ต่อไปไม่ได้แล้ว เนื่องจากราษฎรบุกรุกลักตัดอยู่เสมอ

1.7 ไม้ในที่ดินขอประทานบัตรเหมืองแร่ เช่น ไม้ในเขตประทานบัตรเหมืองแร่ลิกไนต์ดินขาว แร่สังกะสี ฯลฯ

2. ขั้นตอนการทำไม้ป่านอกโครงการ

2.1 กรณีต้องขอใบอนุญาตทำไม้ เป็นการทำไม้ตามระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการสำรวจและการทำไม้ในบริเวณป่าที่เปิดใช้ที่ดินเพื่อทำประโยชน์ พ.ศ.2525 ซึ่งเป็นการทำไม้ออกจากพื้นที่ป่าเปิดใช้ประโยชน์ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ที่ได้รับอนุญาตให้ใช้พื้นที่จากส่วนราชการผู้ที่มีหน้าที่ควบคุมการใช้พื้นที่ป่าไม้ หรือตามผลของกฎหมาย ซึ่งได้มีโครงการ หรือแผนการในการจะเข้าใช้ที่ดินทำประโยชน์แล้ว โดยผู้ขอใช้พื้นที่มิใช่เป็นหน่วยราชการหรือองค์กรของรัฐ มีขั้นตอนดังนี้.-

2.1.1 ออป.เขต ได้รับแจ้งจากทางการป่าไม่ว่า จะให้ อ.อ.ป. ทำไม้ออกจากพื้นที่เปิดใช้ประโยชน์ในพื้นที่ต่างๆ ให้ ออป.เขต ตอรับรับการป่าไม้พร้อมกำหนดตัวเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบพื้นที่นั้นๆ ไปทำการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ในการสำรวจคัดเลือกไม้ (ข้อควรระวังในการสำรวจคัดเลือกไม้ เช่น สำรวจไม้ออกนอกพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต สำรวจไม้ผิดขนาดและผิดชนิด)

2.1.2 ทำการคัดเลือกไม้เสร็จสิ้นแล้ว ให้ ออป.เขต ติดต่อขอรับใบอนุญาตทำไม้จากป่าไม้จังหวัดท้องที่ พร้อมทั้งชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาต ฉบับละ 20.- บาท ค่าภาคหลวงล่วงหน้าไม้สักตันละ 5.- บาท และไม้กระยาเลยตันละ 2.-บาท (อย่าลืมเอาค่าภาคหลวงล่วงหน้าไปหักจากค่าภาคหลวง)

2.1.3 ได้รับใบอนุญาตแล้ว รายงานไปให้ ออป.ภาค ทำการแต่งตั้งคณะกรรมการออกไปทำการสำรวจป่าเพื่อกำหนดอัตราค่าจ้างทำไม้ตามระเบียบของ อ.อ.ป.

2.1.4 คณะกรรมการทำการสำรวจป่าเสร็จสิ้นแล้ว ประธานกรรมการ รายงานผลการสำรวจพร้อมรายละเอียดตามแบบฟอร์มการสำรวจป่าที่ อ.อ.ป. กำหนดให้ ออป.ภาค เพื่อพิจารณา กำหนดอัตราค่าจ้างทำไม้ตามอำนาจ

2.1.5 ได้รับอนุมัติอัตราค่าจ้างแล้ว ให้ ออป.เขต/ผู้รับผิดชอบ ดำเนินการเข้าทำไม้ และรายงานผลการทำไม้ให้ ออป.ภาค รับทราบ ในแต่ละขั้นตอนการดำเนินงาน

2.1.6 กรณีที่มีความจำเป็นจะต้องว่าจ้างเอกชนเป็นผู้รับจ้างทำไม้แบบเป็นขั้นตอนให้ติดต่อหาตัวผู้รับจ้าง ทำการตกลงเงื่อนไขในการว่าจ้างและรับจ้างไว้เป็นหลักฐาน แล้วรายงาน ออป.เขต เพื่อขออนุมัติตัวบุคคล

2.1.7 ได้รับการอนุมัติอัตราค่าจ้างและตัวบุคคลรับจ้างทำไม้แล้ว ให้ ออป.เขต จัดทำสัญญาจ้าง ตามแบบฟอร์มของ อ.อ.ป. โดยกำหนดให้ผู้รับจ้างวางเงินประกันสัญญาในอัตราร้อยละ 10 ของผลงานตามสัญญาภายในวันนับตั้งแต่วันที่ทำสัญญา และสัญญาจ้างต้นฉบับและสัญญาคู่ฉบับ ๆ ละ 5.- บาท (อำนาจการจ้างของ ออป.เขต สัญญาละไม่เกิน 500,000.- บาท ของ ออป.ภาค สัญญาละไม่เกิน 2,000,000.- บาท)

2.1.8 ขอใบคู่มือคนงาน แจ่งจำนวนอุปกรณ์ ยานพาหนะที่จะเข้าดำเนินการทำไม้ในป่า ให้ป่าไม้ในจังหวัดท้องที่ทราบ

2.1.9 เมื่อเข้าดำเนินการทำไม้ ผู้มีหน้าที่ดำเนินการทำไม้ต้องควบคุมดูแลการทำไม้อย่างใกล้ชิดให้ถูกต้องตามเงื่อนไข ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต เช่น โค่นล้มไม้ตามบัญชีคัดเลือก และการหมายตัดทอนไม้ต้องให้ได้ชนิด - ขนาดไม้ที่ดีที่สุดตามที่ตลาดต้องการหากพบว่าไม้ต้นใดทำออกเป็นสินค้าแล้วไม่คุ้มค่า อาจเป็นเพราะต้นไม้มีลักษณะทรมหรือลักษณะอื่น ๆ ก็ให้จัดทำบัญชีไม้แปรรายงานป่าไม้จังหวัดท้องที่ เพื่อขอแปรตามระเบียบกรมป่าไม้ (ข้อควรระวังหากพิจารณาเห็นว่าการทำไม้จะไม่เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดในใบอนุญาต ต้องขอต่ออายุใบอนุญาตก่อนหมดอายุไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน

2.1.10 เมื่อโค่นล้ม ตัดทอนไม้เสร็จแล้ว ให้แจ้งป่าไม้จังหวัดท้องที่มาดำเนินการ ตีตรา ช.ลาก (ดวงตรากรมป่าไม้) และจัดทำบัญชีไม้ตอนชักลาก ในกรณีที่มีไม้ให้ทำออกเป็นจำนวนมาก อาจแบ่งการดำเนินการเป็นงวด ๆ ก็ได้

2.1.11 เมื่อทำการลากขนไม้ถึงหมอนไม้ตามที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต แล้วทำการตกแต่ง ถากเชียง พร้อมกับแจ้งให้ป่าไม้จังหวัดท้องที่ มาทำการตรวจวัด ตีตราตรวจ และตราภาคหลวง (ต.ภล. ดวงตรากรมป่าไม้) พร้อมจัดทำบัญชีไม้เพื่อชำระค่าภาคหลวงและบำรุงป่า ในกรณีที่มีไม้ให้ทำออกเป็นจำนวนมาก อาจแบ่งการดำเนินการเป็นงวด ๆ ก็ได้

2.1.12 ชำระเงินค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่าในอัตราร้อยละตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องกำหนดอัตราค่าภาคหลวงไม้หวงห้าม ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2531 และค่าบำรุงป่าตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดให้ผู้รับสัมปทานหรือผู้รับอนุญาตทำการบำรุงหรือปลูกสร้างสวนป่า หรือออกค่าใช้จ่ายเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการบำรุงป่า หรือปลูกสร้างสวนป่าให้แทน และกำหนดอัตราค่าใช้จ่ายในการบำรุงป่า หรือปลูกสร้างสวนป่า เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2529 คือ

- ค่าภาคหลวงและบำรุงป่าไม้สัก

ไม้สักชั้น ก. คือไม้ที่มีปริมาตรตั้งแต่ 0.50 ลบ.ม. ขึ้นไป

อัตราค่าภาคหลวง ลบ.ม. ละ 200.- บาท

ค่าบำรุงป่า 6 เท่าค่าภาคหลวง ลบ.ม. ละ 1,200.- บาท

ไม้สักชั้น ข. คือไม้ที่มีปริมาตรตั้งแต่ 0.30 – 0.49 ลบ.ม. ขึ้นไป

อัตราค่าภาคหลวง ลบ.ม. ละ 150.- บาท

ค่าบำรุงป่า 6 เท่าค่าภาคหลวง ลบ.ม. ละ 600.- บาท

ไม้สักชั้น ค. คือไม้ที่มีปริมาตรตั้งแต่ 0.20 – 0.29 ลบ.ม. ขึ้นไป

อัตราค่าภาคหลวง ลบ.ม. ละ 80.- บาท

ค่าบำรุงป่า 6 เท่าค่าภาคหลวง ลบ.ม. ละ 320.- บาท

ไม้สักชั้น ง. คือไม้ที่มีปริมาตรตั้งแต่ 0.01 – 0.19 ลบ.ม. ขึ้นไป

อัตราค่าภาคหลวง ลบ.ม. ละ 20.- บาท

ค่าบำรุงป่า 6 เท่าค่าภาคหลวง ลบ.ม. ละ 40.- บาท

- ค่าภาคหลวงและบำรุงป่าไม้กระยาเลย

ค่าภาคหลวงไม้กระยาเลยชำระในอัตราค่าภาคหลวงตามชนิดไม้ตามประกาศ ฯ ค่าบำรุงไม้กระยาเลยสำหรับชนิดไม้ที่มีค่าภาคหลวงระหว่าง 100 – 200 บาท กำหนดเรียกเก็บ 4 เท่าค่าภาคหลวง

ค่าบำรุงป่าไม้กระยาเลยสำหรับชนิดไม้ที่มีค่าภาคหลวงระหว่าง 60 – 80 บาท กำหนดเรียกเก็บ 3 เท่าค่าภาคหลวง

ค่าบำรุงป่าไม้กระยาเลยสำหรับชนิดไม้ที่มีค่าภาคหลวงระหว่าง 30 – 40 บาท กำหนดเรียกเก็บ 2 เท่าค่าภาคหลวง

ค่าบำรุงป่าไม้กระยาเลยสำหรับชนิดไม้ที่มีค่าภาคหลวงระหว่าง 20 บาท กำหนดเรียกเก็บ 1 เท่าค่าภาคหลวง

เมื่อได้ใบเสร็จรับเงินแล้ว รายงานการตรวจรับไม้ ให้ ออ.ป.ภาค ทราบ พร้อมแจ้งลักษณะคุณภาพและราคาต้นทุนไม้ วิธีดำเนินการเกี่ยวกับไม้ที่ทำออก สำหรับใบเสร็จรับเงินค่าภาคหลวงและบำรุงป่า (แบบ กปม. 37 - 38 และ 39) มอบให้งานอำนวยการเป็นผู้เก็บรักษาโดยจัดทำทะเบียนควบคุมการเบิกจ่ายไว้เป็นหลักฐาน

2.1.13 ดำเนินการจำหน่าย จ่ายโอนไม้ตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่

2.1.14 เมื่อดำเนินการจำหน่าย จ่ายโอนไม้เสร็จสิ้นแล้วรายงานผลการจำหน่าย จ่ายโอนให้สำนักงานภาคทราบ ทุกสิ้นเดือนจัดทำบัญชีควบคุมสินค้า (บ.ส. 3) ตามแบบที่ อ.อ.ป. กำหนด รายงานสำนักภาคภายในวันที่ 3 ของเดือนถัดไป

2.2 กรณีไม่ต้องมีใบอนุญาตทำไม้ เป็นการทำไม้ตามระเบียบกรมป่าไม้ พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2530 ตามระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช พ.ศ. 2546 ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการใช้พื้นที่เป็นสถานที่ทำงาน หรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่นของส่วนราชการ หรือองค์การของรัฐ ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ (เป็นการทำไม้ในพื้นที่ป่าเปิดใช้ประโยชน์ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ) โดยผู้ขอใช้พื้นที่ เป็นหน่วยงานของราชการ หรือองค์การของรัฐมีขั้นตอนดังนี้.-

2.2.1 ออ.ป.เขต ได้รับแจ้งจากทางการป่าไม่ว่า ให้ อ.อ.ป. เข้าทำไม้ออกจากพื้นที่เปิดใช้ประโยชน์ในพื้นที่ต่างๆ โดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาต ให้ ออ.ป.เขต ตอบรับ และสั่งการให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบพื้นที่นั้นๆ ไปทำการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ในเรื่องการทำไม้

2.2.2 รายงานให้ ออ.ป.ภาค ทำการแต่งตั้งคณะกรรมการออกไปทำการสำรวจป่าเพื่อกำหนดอัตราค่าจ้างทำไม้ตามระเบียบของ อ.อ.ป.

2.2.3 คณะกรรมการทำการสำรวจป่าเสร็จสิ้นแล้ว ประธานคณะกรรมการ รายงานผลการสำรวจป่า พร้อมรายละเอียดตามแบบฟอร์มการสำรวจป่าที่ อ.อ.ป. กำหนดให้ ออป.ภาค เพื่อพิจารณากำหนดอัตราค่าจ้างทำไม้ตามอำนาจ

2.2.4 ได้รับอนุมัติอัตราค่าจ้างแล้ว ให้ ออป.เขต/ผู้ได้รับมอบหมาย ดำเนินการ เข้าทำไม้ และรายงานผลการทำไม้ให้ ออป.ภาค รับทราบ ในแต่ละขั้นตอนการทำงาน

2.2.5 กรณีที่มีความจำเป็นจะต้องว่าจ้างเอกชนเป็นผู้รับเหมาทำไม้แบบเป็น ขั้นตอนให้ติดต่อหาตัวผู้รับจ้างทำการตกลงเงื่อนไขในการว่าจ้างและรับจ้างไว้เป็นหลักฐาน แล้วรายงาน สำนักงานภาค ขออนุมัติตัวบุคคล

2.2.6 ได้รับการอนุมัติอัตราค่าจ้างทำไม้/ผู้รับจ้างทำไม้แล้ว ให้ ออป.เขต จัดทำ สัญญาจ้าง ตามแบบสัญญาของ อ.อ.ป. โดยกำหนดให้ผู้รับจ้างวางเงินประกันสัญญาในอัตราร้อยละ 10 ของผลงานตามสัญญา ภายใน 15 วันนับตั้งแต่วันที่ทำสัญญา และสัญญาจ้างต้นฉบับต้องปิดอากรแสตมป์ ในอัตราร้อยละ 10 ของผลงานตามสัญญาและสัญญาฉบับๆ ละ 5.- บาท (อำนาจการจ้างของ ออป.เขต สัญญาละไม่เกิน 500,000.- บาท ของ ออป.ภาค สัญญาละไม่เกิน 2,000,000.- บาท)

2.2.7 เมื่อเข้าดำเนินการทำไม้ ผู้มีหน้าที่ควบคุมการทำไม้ต้องควบคุมดูแลอย่าง ใกล้ชิดให้โค่นล้มไม้ตามบัญชีคัดเลือกและการหมายตัดทอนไม้ ต้องให้ได้ขนาดที่ดีที่สุดตามที่ตลาดต้องการ หากพบว่าไม้ต้นใดทำออกเป็นสินค้าแล้วไม่คุ้มค่า อาจเป็นเพราะต้นไม้มีลักษณะทราม หรือลักษณะอื่นๆ ก็ให้จัดทำบัญชีไม้ที่ใช้เป็นสินค้าไม่ได้รายงานป่าไม้จังหวัดพื้นที่เพื่อทราบต่อไป

2.2.8 เมื่อโค่นล้ม ตัดทอน และตีตรา พม. (ดวงตราของ อ.อ.ป.) และชักลากไม้ รวมหมอนตามที่กำหนดไว้ใน การสำรวจป่าเสร็จแล้ว ให้แจ้งป่าไม้จังหวัดท้องที่มาดำเนินการตีตรา ต.รช. (ต.ตรวจ รช.รัฐขาย) ในกรณีที่มิให้ทำออกเป็นจำนวนมาก อาจแบ่งการดำเนินการเป็นงวด ๆ ก็ได้

2.2.9 เมื่อตีตรา ต. รช. แล้ว ชำระเงินค่าซื้อไม้ตามอัตราที่ทางราชการกำหนดไว้ ตามหนังสือกรมป่าไม้ที่ กษ 0704(5)/11086 ลงวันที่ 20 เมษายน 2530 ให้แก่ทางการป่าไม้ เมื่อได้ ใบเสร็จรับเงินแล้ว รายงานการตรวจรับไม้ ให้ ออป.ภาค ทราบ พร้อมลักษณะ คุณภาพและราคาต้นทุนไม้ วิธีการดำเนินการเกี่ยวกับไม้ที่ทำออก สำหรับใบเสร็จรับเงินค่าซื้อ (แบบ กปม. 37) มอบให้งานอำนวยการ เป็นผู้เก็บรักษา โดยจัดทำทะเบียนควบคุมการเบิกจ่ายไว้เป็นหลักฐาน อัตราค่าซื้อไม้ คือ

- ค่าซื้อไม้สัก กำหนดไว้ในอัตรา ลบ.ม. ละ 4 เท่าค่าภาคหลวงไม้แต่ละชั้น ดังนี้

ไม้สักชั้น ก. คือไม้สักที่มีปริมาตรตั้งแต่ 0.05 ลบ.ม. ขึ้นไป

อัตราค่าภาคหลวง ลบ.ม. ละ 200.- บาท

ค่าซื้อไม้ 4 เท่าค่าภาคหลวง ลบ.ม. ละ 800.- บาท

ไม้สักชั้น ข. คือไม้สักที่มีปริมาตรตั้งแต่ 0.30 – 0.49 ลบ.ม. ขึ้นไป

อัตราค่าภาคหลวง ลบ.ม. ละ 150.- บาท

ค่าซื้อไม้ 4 เท่าค่าภาคหลวง ลบ.ม. ละ 600.- บาท

ไม้สักชั้น ค. คือไม้สักที่มีปริมาตรตั้งแต่ 0.20 – 0.29 ลบ.ม. ขึ้นไป

อัตราค่าภาคหลวง ลบ.ม. ละ 80.- บาท

ค่าซื้อไม้ 4 เท่าค่าภาคหลวง ลบ.ม. ละ 320.- บาท

ไม้สักชั้น ง. คือไม้สักที่มีปริมาตรตั้งแต่ 0.01 – 0.19 ลบ.ม. ขึ้นไป

อัตราค่าภาคหลวง ลบ.ม. ละ 20.- บาท

ค่าซื้อไม้ 4 เท่าค่าภาคหลวง ลบ.ม. ละ 80.- บาท

- ค่าซื้อไม้กระยาเลย กำหนดไว้ในอัตรา สบ.ม. ละ 3 เท่าค่าภาคหลวงไม้แต่ละชนิด

2.2.10 ดำเนินการจำหน่าย ถ่ายโอนไม้

2.2.11 เมื่อดำเนินการจำหน่าย ถ่ายโอนไม้เสร็จสิ้นแล้วรายงานผลการจำหน่าย ถ่ายโอนไม้ให้ ออ.ป.ภาค ทราบ ทุกสิ้นเดือนจัดทำบัญชีคุมสินค้า (บ.ส.3) ตามแบบที่ อ.อ.ป. กำหนดรายงาน สำนักงานภาคภายในวันที่ 10 ของเดือนถัดไป

3. เทคนิคหรือกลยุทธ์ที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติ

3.1 การดำเนินการทำไม้ป่านอกโครงการ ต้องมีการติดตามประสานงานกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้จังหวัด อย่างใกล้ชิด เนื่องจากบางคำขออนุญาตอาจต้องใช้เวลาในการได้รับใบอนุญาตให้ทำไม้ และเจ้าของ พื้นที่ต้องการเร่งรัดให้มีการทำไม้โดยเร็ว ดังนั้น การติดตามประสานงานอย่างใกล้ชิด จึงเป็นหัวใจสำคัญ ของการทำไม้ป่านอกโครงการให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

3.2 การทำไม้ป่านอกโครงการ เป็นการทำไม้นอกพื้นที่สวนป่าขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ดังนั้น การเผาระวังไม้ที่ไม่ได้รับการคัดเลือก รวมทั้งไม้ที่ทำการโค่นล้ม รวมหมอนแล้ว ต้องจัดเวรยามเฝ้า ระวังการลักลอบตัดหรือขโมยไม้ เนื่องจากชาวบ้านอาจจะไม่ทราบว่าเป็นไม้เพื่อการใด เกิดการเข้าใจผิด และเกิดการสูญหายได้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผู้รับชอบ ดังนั้น การจัดเวรยามเพื่อเผาระวังไม้ป่านอก จึงเป็นสิ่งที่ต้องใส่ใจเป็นลำดับแรก

4. ประเด็นความรู้ที่สำคัญ

1. ขั้นตอนการดำเนินงานการทำไม้ป่านอกโครงการแต่ละขั้นตอนมีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเริ่มตั้งแต่การตอบรับว่าจะเข้าร่วมสำรวจคัดเลือกไม้ หากการคัดเลือกไม้ทำโดยขาดความเชี่ยวชาญ ไม้ที่ ทำออกมาอาจไม่สามารถจำหน่ายเป็นสินค้าได้ อาจทำให้ อ.อ.ป. ไม่คุ้มค่าต่อการลงทุนในการทำไม้ ดังนั้น การให้ความสำคัญต่อการคัดเลือกไม้ตั้งแต่ขั้นตอนแรกของการทำไม้ป่านอกโครงการ จึงถือเป็นเรื่องแรกๆ ที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

2. การจัดทำเอกสาร ต้องมีความละเอียดรอบคอบ การจัดทำบัญชีไม้ต้องมีการตรวจเช็คให้ตรงทุก สำเนา เนื่องจากเอกสารมีความเชื่อมโยงกันตั้งแต่ บัญชีคัดเลือกไม้ , บัญชี ชล./พม. , บัญชี ภค. และ เกี่ยวข้องกับการออกใบอนุญาตทำไม้โดยกรมป่าไม้

5. บทสรุป

การทำไม้ป่านอกโครงการขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ เป็นการทำไม้ตามพระราชกฤษฎีกา ก่อตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ เป็นการให้บริการภาครัฐและประชาชน โดยการอำนวยความสะดวกใน การทำไม้ออกจากพื้นที่ป่าเปิดใช้ประโยชน์ เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ เข้าดำเนินการสร้างประโยชน์ในพื้นที่ นั้นๆ อีกทั้งไม้ที่ได้จากการโค่นล้ม อ.อ.ป. สามารถนำมาจำหน่ายเพื่อเป็นรายได้ให้กับหน่วยงานอีกช่องทาง หนึ่ง และเนื่องจากเป็นงานที่นอกเหนือจากภารกิจหลักของ อ.อ.ป. ที่มุ่งเน้นการทำไม้จากสวนป่าเศรษฐกิจ ที่ปลูกสร้างโดย อ.อ.ป. และใช้ระเบียบหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่แตกต่างไปจากการดำเนินงานปกติของ อ.อ.ป. จึงมีผู้เชี่ยวชาญด้านการทำไม้ป่านอกน้อยลงไปทุกที เนื่องจากในปัจจุบันการทำไม้ป่านอกโครงการก็เริ่มลด น้อยถอยลงไปบ้างเช่นกัน แต่ในช่วงปี 2567 – 2568 เริ่มมีการขยายระบบคมนาคมเพิ่มมากขึ้น ทำให้การ ทำไม้ตามแนวทางหลวงต่างๆ หรือการทำไม้ตามแนวรถไฟเส้น เด่นชัย-เชียงใหม่ ทำให้ อ.อ.ป. ต้องเข้าไป ดำเนินการทำไม้เพื่อพื้นที่เหล่านั้น สามารถดำเนินกิจกรรมอื่นต่อไปได้ ดังนั้น จึงต้องมีผู้เชี่ยวชาญ

เกี่ยวกับการทำไม้ป่านอก เกี่ยวกับการคัดเลือกต้นไม้ที่สามารถจำหน่ายเป็นสินค้าได้ ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการจัดทำเอกสารประกอบการขอทำไม้ออก รวมทั้งติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนทางระเบียบและกฎหมายป่าไม้ที่เกี่ยวข้องต่อไป